

КВОРУМ

Информативни билтен Народне скупштине

број 3.

фебруар 2013.

тема броја

СВЕЧАНА СЕДНИЦА

Народна скупштина Републике Србије

у овом броју издвајамо

страна 3

Свечана седница

страна 20

Представљамо: Бојана Божанић

Поштовани читаоци,

Фебруар је прошао у знаку обележавања Дана државности. Централна свечаност овим поводом одржана је у Дому Народне скупштине. На Сретење, 15. фебруара 1804. вожд Карађорђе је подигао Први српски устанак. На исти дан, тридесетједну годину касније, Србија је добила први устав.

Библиотека Народне скупштине са поносом чува штампано издање Сретењског устава. Фототипско издање писаног оригинала добили смо од Архива Србије и налази се стално изложено у Сали за седнице Дома Народне скупштине.

У овом „Кворуму“, у рубрици „Тема броја“, сазнаћете како је протекла свечана седница одржана 15. фебруара.

Читаоци ће од фебруарског „Кворума“ моћи да се кроз „парламентарни појмовник“ ближе упознају са значењима термина које често могу чути пратећи рад Народне скупштине. Биће речи и о јавним слушањима и округлим столовима одржаним у месецу за нама. Наравно, као и у сваком броју „Кворума“, јавност ћемо упознати и са законодавном активношћу у протеклом месецу.

До следећег читања,

Janka Lubich
Генерални секретар
Јана Љубичић

Народна скупштина Републике Србије

Трг Николе Пашића 13
www.parlament.rs

Израду овог билтена подржали су Мисија ОЕБС у Србији и УНДП/СДЦ.

oebs Organizacija za evropsku
bezbednost i saradnju
Misiја u Srbiji

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

Swiss Agency for Development
and Cooperation SDC

Ставови израчени у овој публикацији припадају искључиво аутору и његовим сарадницима и не представљају нужно званичне ставове Мисије ОЕБС у Србији и Програма Уједињених нација за развој (УНДП)/ Швајцарске агенције за развој и сарадњу (СДЦ).

Свечана седница

У петак, 15. фебруара 2013, на Сретење, Народна скупштина је одржала свечану седницу. На седници је говорио председник Републике, који је потом поделио одликовања. По завршетку седнице, у Централном холу Дома Народне скупштине отворена је изложба инсигнија и круне Краља Петра, власништва Музеја историје Југославије.

„Кворум“ у овом броју у целини преноси говор председника Томислава Николића.

Председник Народне скупштине: Поштоване даме и господо, поштовани народни посланици, отварам Прву свечану седницу Народне скупштине Републике Србије у 2013. години.

Ову седницу сазвао сам на основу члана 120. Пословника Народне скупштине, према којем председник Народне скупштине може поводом државних празника сазвати свечану седницу Народне скупштине и позвати председника Републике, председника Владе, представнике других органа и организација из земље и иностранства да се обрате Народној скупштини.

Поводом обележавања Сретења – Дана државности Србије, позвао сам председника Републике, господина Томислава Николића, да се обрати народним посланицима.

Обавештавам вас да сам, сходно члану 89. Пословника, позвао да, поред председника Републике, седници

присуствују и: председник и чланови Владе, Његова светост патријарх српски Иринеј, часни оци, представници верских заједница у Републици Србији, чланови дипломатског кора, представници државних институција и добитници одликовања Републике Србије.

Част ми је да у име народних посланика и у своје име поздравим све цењене госте.

Председниче Републике, председниче Владе, уважене колеге народни посланици, чланови Владе, Ваша светости, часни оци, представници верских заједница у Републици Србији, екселенције, добитници одликовања, представници државних институција, даме и господо, драги пријатељи, добро дошли на Свечану академију Народне скупштине Републике Србије посвећене Срећењу – Дану државности Републике Србије.

(Интонирање Химне.)

Председник Народне скупштине: Даме и господо народни посланици, драги гости, обратиће нам се председник Републике, господин Томислав Николић.

Председник Републике Томислав Николић: „Даме и господо народни посланици, ваша светости, часни оци,

ваше екселенције, даме и господо, на данашњи дан пре 209 година је подигнут Први српски устанак, а пре 178 година је донет Сретењски устав, први демократски Устав Србије.

Успеси у Првом и Другом српском устанку у европској историји, познатим као српска револуција, омогућили су да у време владавине кнеза Милоша Обреновића, буду постављени темељи модерне српске нације и државе.

Сретењски устав је садржао најсавременија цивилизацијска решења тог времена. Њиме је у Србији утемељена демократија и створен основ за решавање важних питања тадашњег српског друштва, као што су национална еманципација, разбијање феудалних установа и људска права.

Устав је рађен по узору на француске уставне повеље из 1814. године и 1830. године и Белгијски устав из 1831. године. Један је од првих демократских устава у Европи и показује како је у Србији, чим су се стекли услови, створана организована држава, заснована на основним начелима правде.

Устав је усвојен на заседању Народне скупштине, одржаном 15. фебруара 1835. године, на велики хришћански

празник Сретење. Скупштина је заседала у Порти православне цркве у Крагујевцу, тадашњи представници Кнежевине.

Уставом је Милош ограничио своју власт, рекавши: „Заклињем се светом, једнослушном и нераздјелном тројицом, да ћу Устав Књажевства Србије држати точно и совствјено у цијелости, и да ћу сваког придржавати да га, такође, у цијелости држи, да ћу бранити неповредивост православне источне цркве у Србији, да ћу свим силама и средствима чувати цијелост Србије и општенародну слободу личности и безбиједности имања и права сваког Србина, а најпоследње да ћу се свакојако старати да обезбиједим и узвисим благостојаније и свега народа српскога воопште и свакога Србина понаособ, тако ми Бог помогао.”

Посебан одељак Устава је посвећен личним правима грађана, неприкосновености личне слободе, неповредивости својине, слободи вероисповести. Посебна пажња је посвећена једнакости и праву на избор живљења.

Устав је садржао и одредбе које се односе на одређен број процесних права, као што су *ne bis in idem*, *nullum crimen sine lege*, право на жалбу вишој власти, забрана ретроактивности закона.

Устав експлицитно забрањује ропство, стипулишући: „Како роб ступи на српску земљу, отонога часа постаје слободним, или га ко довео у Србију, или сам у њу побегао”.

Међутим, усвајање Сретењског устава није наишло на одобравање у иностранству. Приговорено је како је незамисливо да Србија има Устав какав нема већи део европских земаља. Постављало се чак и питање шта ће Србији министарства, а међу њима и Министарство иностраних дела и шта ће Србији застава? Било је, по њиховом мишљењу, револуционарних елемената који су дошли пре свега из Француске. Затражено је суспендовање Устава. Образложен је захтев једноставном сентенцом – Устав треба мењати јер је унео француски расад у турску шуму.

Кнез Милош је повукао објављени Устав. Желео је да самостално води своју државу. Испунио је захтеве свог народа, али је морао да се покори вољи сила од којих је зависио. Зато је историјски пут српске уставности био присутан трњем, пун успона и падова, брисан ветровима са истока и запада. На уставе Србије, народне или октроисане, савремене или мање савремене, утицало је историјско бреме вишевековне зависности од туђе воље или боље рећи самовоље.

На нашу правну традицију можемо да будемо поносни, без обзира на тешке историјске околности. Од Душановог законика шест самосталних устава које је Србија имала као Кнежевина, а затим као Краљевина, донетих 1135, 1138, 1869, 1888, 1901, 1903. године до савремених устава и важећег из 2006. године, Србија има светлу традицију, која нимало не заостаје за оном у другим европским земљама. Томе су највише допринели наши обичаји, које су нам преци, некада у песмама, некада у предањима, преносили са генерације на генерацију, као и универзалне вредности које су уткане у суштину нашег бића.

Обичаји су основни извор сваког нашег прописа, закона, устава. Зато су код нас неприкосновени поштење, поштовање других, патриотизам, слободоумље. Тако је у Србији вековима било и биће.

Снага устава произилази из спремности и одлучности сваког грађанина да га брани. Без подршке грађана уставна права би била загарантована само на папиру као списак лепих жеља, обавезаних речима и делима великих предака, који су у изузетно тешким околностима успевали да сачувају нашу отаџбину. И данас морамо да одбранимо Србију, лепу, демократску државу, саткану од жртава свих који су пали бранећи је, да сачувамо Србију у оквиру њених граница.

Можда ће сутра неке умне главе извргавати подмеху ове моје речи. Написаће и изрећи да су жртве искушења бесмислене. Србија је демократска земља у којој је и то могуће. Волео бих када би им узор били они који о својој држави пишу и говоре, а живе у државама чланицама ЕУ, рецимо.

Променила се Србија, дозвољава свакоме да гласно и некажњено искаже сваку своју мисао. Да је оваква Србија постојала раније, ја никада не бих због изговорених речи био у затвору. Да је оваква Србија постојала раније, многи би одавно били у затвору због извршених кривичних дела. Али, и после најтамнијих ноћи свиће јутро. Изборили смо се за демократију, боримо се против криминала, боримо се да запослимо Србију, преговарамо са привременим институцијама у Приштини и са правом очекујемо датум за преговоре са ЕУ.

Не смемо да губимо наду и нећемо да прекинемо праведне напоре за очување наше територије и идентитета нашег срца и душе, Косова и Метохије. И данас су актуелне речи Књаза Милоша и свих који су пре нас стварали Србију као државу у којој се живи на основу демократског Устава. Зато вам кажем да сам изабран да браним Србију, придржавајући се тачно и савесно Устава Републике Србије. Не постоји нико други кога бих слушао. Очекујем да и ви, изабрани представници грађана, све своје напоре усмерите ка заједничком циљу – очувању нашег бића у нашој земљи, поносној Србији.

Свим грађанима Србије честитам Дан државности. Хвала вам на пажњи.”

Председник је потом доделио одликовања заслужним појединцима и институцијама:

Основна школа „Лазар Саватић” из Земуна одликована је сребрном медаљом за нарочите заслуге у просветној делатности, а поводом 50 година рада.

За неговање и промовисање српске музичке уметности и традиције, а поводом 160 година рада, Прво београдско певачко друштво одликовано је златном медаљом за заслуге.

Мајор Горан Савић, постхумно је одликован златном медаљом за храброст „Милош Обилић”, за испољену храброст и дело личног херојства.

Потпуковник Томислав Бећаглавић одликован је златном медаљом за храброст „Милош Обилић”, за испољену храброст и дело личног херојства.

Славиша Марковић, старији водник прве класе, постхумно је одликован орденом заслуга за одбрану и безбедност другог степена за часно извршавање дужности задатака у области одбране и безбедности.

Небојша Милић, старији водник прве класе, постхумно је одликован орденом заслуга за одбрану и безбедност другог степена за часно извршавање дужности задатака у области одбране и безбедности.

Поводом 50 година успешно научно-истраживачког рада за изузетне заслуге Институт за физику из Београда одликован је Сретењским орденом трећег степена.

Радослав Зеленовић одликован је Сретењским орденом трећег степена за нарочите заслуге у области филмске уметности.

Милунка Лазаревић одликована је Сретењским орденом трећег степена за нарочите заслуге и постигнуте ванредне резултате у шаховском спорту, а поводом њеног 80. рођендана.

За спровођење друштвено-хуманитарне акције „Битка за бебе”, која доприноси општем добру грађана Србије, председник Управног одбора Фонда Б92 Веран Матић одликован је Сретењским орденом трећег степена.

Драмска уметница Марија Црнобори одликована је Сретењским орденом трећег степена за нарочите заслуге у области позоришне уметности.

Поводом 180 година постојања и успешног рада у прикупљању и очувању књижевног фонда од историјског и културног значаја за Републику Србију, Народна библиотека Републике Србије одликована је Сретењским орденом другог степена.

Закони које је Народна скупштина донела у фебруару

Народна скупштина је у фебруару донела шест закона и седам одлука.

На седници Трећег ванредног заседања Народне скупштине у 2013. години, донети су Закон о изменама и допунама Закона о Војнобезбедносној агенцији и Војнообавештајној агенцији и Закон о утврђивању јавног интереса и посебним поступцима експропријације и прибављања документације ради реализације изградње система за транспорт природног гаса „Јужни ток“.

Поред наведених закона, донети су и: Закон о потврђивању измена и допуна Конвенције о међународним железничким превозима (COTIF); Закон о потврђивању Конвенције Међународне организације рада број 181 о приватним агенцијама за запошљавање и Закон о потврђивању Конвенције Међународне организације рада број 150 о администрацији рада.

На истој седници, донете су и: Одлука о усвајању Годишњег плана употребе Војске Србије и других снага одбране у мултинационалним операцијама

у 2013. години; Одлука о учешћу припадника Војске Србије у мултинационалним операцијама у 2013. години; Одлука о утврђивању састава Комисије за праћење спровођења Националног акционог плана за примену Резолуције 1325 Савета безбедности Уједињених нација Жене, мир и безбедност у Републици Србији (2010-2015) и Одлука о измени Одлуке о избору чланова и заменика чланова одбора Народне скупштине Републике Србије.

На седници Четвртог ванредног заседања Народне скупштине у 2013. години, донет је Закон о изменама Закона о јавном бележништву.

На истој седници, донете су и: Одлука о изменама Одлуке о утврђивању састава сталних делегација Народне скупштине Републике Србије у међународним парламентарним институцијама, Одлука о именовању шефова сталних делегација Народне скупштине Републике Србије у међународним парламентарним институцијама и Одлука о изменама и допунама Одлуке о избору чланова и заменика чланова одбора Народне скупштине Републике Србије.

Усвојен Закон о изменама и допунама Закона о Војнобезбедносној агенцији и Војнообавештајној агенцији

Војнобезбедносна агенција и Војнообавештајна агенција су органи управе у саставу Министарства одбране, који обављају безбедносно-обавештајне послове од значаја за одбрану и део су јединственог безбедносно-обавештајног система Републике Србије. У обављању послова из своје надлежности ове агенције су самосталне, а њихов рад регулисан је Законом о основама уређења служби безбедности Републике Србије и Законом о Војнобезбедносној агенцији и Војнообавештајној агенцији.

Неопходност измена и допуна Закона о Војнобезбедносној агенцији и Војнообавештајној агенцији уследила је у циљу јачања заштите интереса националне безбедности Републике Србије и прописивања механизма и процедура којима се имплементирају највиши стандарди судске заштите људских права и слобода грађана приликом примене посебних поступака и мера. Такође, разлози за доношење предложених измена и допуна били су условљени и потребом усаглашавања

законских решења са одлуком Уставног суда број УЗ-1218/2010 од 19. априла 2012. године („Службени гласник РС“, број 55/12), којом је утврђена неуставност одређених одредаба Закона о Војнобезбедносној агенцији и Војнообавештајној агенцији. Конкретно, према ранијем закону, тајни електронски надзор телекомуникација и информационих система ради прикупљања података о телекомуникационом саобраћају и локацији корисника, без увида у њихов садржај могао се вршити и без одлуке суда, на основу налога директора ВБА или лица које он овласти, док се са усвојеним изменама и допунама предвиђа да се убудуће, овакав тајни надзор, може обављати само на основу одлуке суда, што значи да ће убудуће ВБА моћи само уз судски налог да прикупља податке о телекомуникационом саобраћају и локацији корисника, без увида у садржај комуникација.

Неопходност усаглашавања уследила је и ради усаглашавања са одредбама закона којима су уређени тајност података и електронске комуникације, одредбама Кривичног законика, потребом да се пропишу директни правни основи за доношење појединих подзаконских аката за спровођење Закона о Војнобезбедносној агенцији и Војнообавештајној агенцији, као и ради неопходности да се поједине одредбе закона детаљније прецизирају. Изменама су прецизирани и појмови „безбедносне заштите“ и „контраобавештајне заштите“, прецизирано је да се подаци који су прикупљени применом посебних поступака и мера не могу користити као доказ у кривичном поступку, смањен је број посебних поступака и мера и прецизирани су њихови називи, прецизиран је поступак одобравања примене посебних поступака и мера из надлежности Врховног касационог суда, поступак одобравања примене посебних поступака и мера из надлежности Вишег суда и Врховног касационог суда у случају када разлози хитности то захтевају, а посебно у случајевима унутрашњег и међународног тероризма.

Одлуке које је Народна скупштина донела у фебруару

На седници Трећег ванредног заседања Народне скупштине у 2013. години, Народна скупштина је донела Одлуку којом Нати Месаровић престаје функција председника Врховног касационог суда и Одлуку којом се Мухедин Фијуљанин разрешава дужности члана Националног савета за културу Републике Србије.

Јавна слушања у фебруару

У организацији Одбора за заштиту животне средине, у Дому Народне скупштине је 6. фебруара 2013. године одржано јавно слушање на тему: „Утицај генетички модификованих организама (трансгена) на животну средину и здравље. О учесницима и информацијама које су том приликом изнете можете прочитати на интернет страници Народне скупштине.

У организацији Одбора за дијаспору и Србе у региону и Канцеларије за сарадњу с дијаспором и Србима у региону, а уз подршку УНДП Пројекта, који финансира Швајцарска Агенција за развој и сарадњу (SDC), у Дому Народне скупштине је 14. фебруара 2013. године одржано јавно слушање на тему: „Политичка и друга права Срба у региону“.

Циљ одржавања овог јавног слушања био је да се укаже на тренутни положај Срба у региону и проблеме са којима се наша дијаспора суочава.

Јавно слушање отворио је Александар Чотрић, председник Одбора, а скупу се обратио и др Ненад Поповић, потпредседник Народне скупштине.

Јавном слушању присуствовали су Милорад Додик, председник Републике Српске; Марко Ђурић, саветник председника Републике Србије; проф. др Жарко Обрадовић, министар просвете, науке и технолошког развоја; Горан Алексић, помоћник министра спољних послова; Драган Коларевић помоћник министра за културу и информисање;

Juerg Staudenmann, заменик сталног представника Програма Уједињених Нација за развој; представници српских заједница из осам земаља региона и то: Црне Горе, БиХ, Хрватске, Словеније, Македоније, Мађарске, Румуније и Албаније; представници амбасада наведених земаља; представници невладиног сектора (NDI, WFD, GIZ, OSCE, UNDP), као и експерти у овој области проф. др Владимир Гречић и Чедомир Антић. Активно учешће на овом јавном слушању узео је и велики број народних посланика.

Осим што су овом приликом размењени значајни контакти, у врло квалитетној дискусији која је вођена, размењена су драгоцене мишљења и искуства и дати конструктивни предлози и сугестије у циљу побољшања и унапређења положаја и статусних права Срба у читавој дијаспори. Уједно, изнете сугестије биће од значајне користи и приликом рада на измени Закона о дијаспори и Србима у региону.

Као области друштвеног живота у којима наша дијаспора има највише проблема учесници овог скупа истакли су следеће: настава на матерњем језику, издаваштво, заступљеност у медијима, повратништво, остваривање права на држављанство, права на пензију и девизну штедњу, као и чињеницу да у неким земљама Срби немају статус националне мањине.

Са друге стране, као позитивни аспекти, истакнути су да је у претходном периоду усвојен Закон о дијаспори и Србима у региону, да су основни Савет за Србе у региону и Фонд за Србе у региону, као и да је 2011. године покренут „Пројекат за Србе из региона“. И поред свега наведеног, сви су били једногласни да је неопходан додатан рад и ангажовање на решавању овог питања, да се оно мора подићи на виши ниво и да се несумњиво мора више средстава издвајати у ове сврхе. Директорка Канцеларије за сарадњу са дијаспором и Србима у региону апострофирала је да је неопходно хитно сазвати седницу Савета за Србе у региону и да ће Канцеларија припремити за Народну скупштину документ-платформу која ће се односити на политику државе Србије према Србима

у региону, а која би на одговарајући начин била унета у Закон о дијаспори и Србима у региону на чијим се изменама и допунама ради.

У организацији Одбора за европске интеграције, у Дому Народне скупштине је 18. фебруара 2013. године одржано јавно слушање на тему: „Акциони план за испуњавање препорука Европске комисије садржаних у Годишњем извештају о напретку Републике Србије у процесу европских интеграција за 2012. годину.“

Јавно слушање је отворила Милица Делевић, председница Одбора за европске интеграције. Учеснике јавног слушања је поздравио и председник Народне скупштине мр Небојша Стефановић, који је истакао да је пуноправно чланство у ЕУ приоритет наше државне политике и да Србија остаје доследна том циљу.

Изражавајући наду да ће Србија у јуну добити датум за почетак преговора, председник мр Небојша Стефановић је рекао да ће тај тренутак означити почетак нове етапе убрзаног развоја и наставак реформи, што је преваходно у интересу грађана Србије, а такође у функцији убрзаног приближавања Европској унији. Чланство у ЕУ је важно и за цео регион Западног Балкана, рекао је председник и додао да ће Народна скупштина урадити све да до тога дође што пре.

Директор Канцеларије Владе за европске интеграције Милан Пајевић представио је Акциони план и мере за његово спровођење, који се односи на период до 1. септембра 2013. године и садржи 231 појединачну меру. Влада ће до краја фебруара усвојити и Национални програм усвајања прописа ЕУ за период од четири године који представља средњорочни план активности и стратешки документ који дефинише наше обавезе у процесу европских интеграција. Милан Пајевић је навео да Европска комисија припрема, независно од извештаја о напретку, и извештај који ће да обухвати неколико кључних области којима ће се Србија суштински бавити наредних месеци, а то су реформа правосуђа, борба против корупције, поштовање независности државних

институција, слобода медија, антидискриминација, заштита мањина и пословног окружења. Акционим планом предвиђено је да Влада до септембра утврди предлога за више од 50 закона, као и да се донесе око 60 подзаконских аката и десетак стратегија у различитим областима. Милан Пајевић је нагласио да ће један од приоритета бити смањење хитности процедура усвајања закона, као и сталне консултације са Канцеларијом за европске интеграције, Делегацијом ЕУ у Србији и Европском комисијом.

Учесницима јавног слушања обратио се и шеф Делегације ЕУ у Србији Венсан Дежер који је оценио да Акциони план за испуњавање препорука Европске комисије показује кредибилитет Србије у процесу евроинтеграција. Србија је остварила значајан напредак и начинила практичне кораке на путу ка ЕУ и ово је за њу важан тренутак у очекивању извештаја Европске комисије.

Главне теме о којима се водила дискусија биле су борба против корупције и организованог криминала, реформа правосуђа, однос Народне скупштине и независних државних органа, као и недискриминација и укључивање маргиналних друштвених група.

Размотрена Информација Министарства здравља и Министарства пољопривреде о здравственој исправности млека на седници Одбора за здравље и породицу

На седници Одбора за здравље и породицу, одржаној 20. фебруара, размотрена је Информација Министарства здравља и Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде о здравственој исправности млека. Седници су поред чланова Одбора, присуствовали и др Зоран Вучић, помоћник министра здравља у Сектору за инспекцијске послове, Иван Сочо, директор Управе за ветерину, Сања Челебићанин, начелник Ветеринарске инспекције у Министарству пољопривреде, шумарства и водопривреде Горан Јешић, покрајински секретар

за пољопривреду, шумарство и водопривреду.

Др Зоран Вучић, помоћник министра здравља у Сектору за инспекцијске послове, подсетио је да је Законом о безбедности хране, донетим 2009. године, Министарству здравља припала надлежност у области воде за пиће, дијететских производа, адитива, ензима, арома и нове хране, док је комплетна надлежност у смислу производње, контроле у производњи, промету, односно увозу и извозу остале хране припала Министарству пољопривреде, шумарства и водопривреде.

Иван Сочо, директор Управе за ветерину Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде, изнео је став да млеко није штетно по здравље људи те је подсетио да је претходним правилником, који је важио до 2011. године, дозвољена концентрација алфатоксина у млеку била је 0,5% , што је по Кодексу Алиментарис и даље важећа вредност, а то је десет пута више од тренутно прописане вредности од 0,05%. Напоменуто је да је у Америци ова вредност од 0,5% алфатоксина у млеку дозвољена.

Сања Челебићанин, начелник ветеринарске инспекције Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде, указала је на процедуру која се спроводи ради испитивања безбедности хране. Наиме, да би се комплетна производна партија прогласила сумњивом, неопходно је по прописаној шеми узорковања испитати концентрацију микотоксина. Узорак се узима из млека које мора бити на пажљив начин хомогенизовано, а затим се и из таквог млека даље узимају збирни узорци, који зависе од производне партије из које се узорак узима. У случају да се утврде недозвољене концентрације микотоксина, циљ је да се по производним линијама и линијама откупа сировог млека дође до фарме порекла, како би се проверила и храна за животиње. Напоменула је да су овом методом следљивости прошле године приликом испитивања 144 узорка хране за животиње као неисправна издвојена четири узорка, која су даље послата на анализу, а та храна за

животиње је блокирана. У вези са тим, она је навела да нема разлога за панику створену последњих дана у медијима, јер је ово министарство предузело све мере у складу са процедуром повлачења производа у којима су забележене веће концентрације микотоксина. Тако је и након последње информације да је у Босни и Херцеговини пронађена недозвољена концентрација афлатоксина у млеку из Хрватске, ветеринарска инспекција посетила хрватски дистрибутивни магацин „Дукат“, и системом следљивости утврдила да ово млеко из Хрватске наша земља није никад увезла, него да га добија из БиХ. На основу анализе, утврђено је да има сумњивих 28 узорака, који су повучени са тржишта и биће прослеђени на испитивање у референту лабораторију за контролу афлатоксина М1 у Холандији „Рикел“. Такође, подсетила је на новоуведен систем самоконтроле, који обавезује субјекте у пословању са храном, да два пута годишње контролишу концентрацију афлатоксина и других микотоксина значајних са аспекта здравља животиња, а уједно и здравља људи.

Горан Јешић, истакао је да као покрајински секретар пољопривреде, шумарства и водопривреде има ингеренције да контролише млеко и сточну храну те је подсетио на аферу из септембра месеца прошле године када је утврђено да је 70% кукуруза контаминирано, што је тада заташкано. Навео је да је ванредну анализу млека урадио у

акредитованој лабораторији у Бечеју и да су резултати показали да у 26 од 35 узорака, концентрација афлатоксина у млеку прелази дозвољене границе. О томе је обавестио председника Владе и министра пољопривреде, шумарства и водопривреде. Оценио је да држава мора да наведе у ком је тачно млеку нађена недозвољена количина афлатоксина и да наложи да се та млека повуку са тржишта. Упозорио је да ће ниво афлатоксина расти јер се као сточна храна све више користи неисправан кукуруз из 2012. године. Нагласио да је Правилник од 2011. године, којим је дозвољен ниво афлатоксина у млеку смањен на 0,05%, донет је на основу процене људи који се баве медицином и да као такав важи и у другим земљама Европе. Истакао је да Америку није добро узимати као параметар, јер је у њој дозвољена и употреба генетски модификоване хране, као и присуство антибиотика у млеку и меду, што је у Европи забрањено.

Након дуже расправе, већина чланова Одбора сложила се да надлежно министарство није пружило правремене информације грађанима у вези са изнетим наводима покрајинског секретара, да је прекорачена дозвољена концентрација афлатоксина у млеку. Сматрали су да је недопустиво да се не наводе имена произвођача сумњивих узорака млека због заштите њихових интереса, јер ниједан финансијски интерес не сме бити испред интереса грађана Србије и здравља деце; да од Министарства здравља

треба тражити податке о томе која доза афлатоксина у млеку и у ком временском периоду може утицати штетно на здравље људи; да грађани од власти очекују заштиту, тачну и правремену информацију и није утеха ако чују да су пре доношења важећег правилника пили млеко са већом концентрацијом афлатоксина, те сматрају да ће овакво неодговорно понашање имати дугорочне последице и по нашу пољопривреду. Поједини посланици критички су се осврнули на новоуведен систем самоконтроле великих фирми, јер сумњају да ће ове саме повући огромне количине млека и млечних производа уколико утврде неку неправилност, чиме би себи нанеле финансијски губитак. Такође, указивало се на погрешно тумачење Кодекса Алиментаријуса, који је пре свега трговачки кодекс и који нема везе са здрављем људи.

Председник Одбора Проф. др Душан Милисављевић истакао је да контрола млека и млечних производа није вршена исправно, што показује и одлука Владе да повуче одређене количине млека из продаје и поред изјава неких њених чланова да нађена концентрација афлатоксина у млеку, изнад дозвољеног, није штетна по здравље људи. Сматрао је да ово тема изискује озбиљне податке, да је ово питање националне безбедности нашег народа и испред Демократске странке затражио од министра пољопривреде, шумарства и водопривреде да поднесе оставку.

Др Зоран Радовановић критиковао је начин презентације и достављања информације медијима о овом проблему путем друштвених мрежа. Сматра ово класичним примером коришћења медија у сврхе изазивања неповерења грађана у институције власти, чији је крајњи циљ оставка министра пољопривреде, шумарства и водопривреде. Дозвољена концентрација афлатоксина у млеку пре 2011. године у нашој земљи износила је 0,5%, који као стандард и данас важи у Америци. Сматра да је паника беспотребно створена, те да за то неко мора да одговара.

Др Предраг Мијатовић је навео да овај проблем не треба политизовати, али се сложио да власт према грађанима треба да буде одговорнија и пружи им праве информације и препоруку како даље да се понашају у односу на овај проблем. Такође, сматра да ако је неко од релевантних институција дошао до закључка да концентрација афлатоксина не сме да буде већа од 0,05% онда ту одлуку треба поштовати. Од надлежног министарства затражио је информацију о исправности житарица, будући да медији упозоравају да поред млека, постоји опасност по здравље од конзумирања житарица у било ком облику.

На крају расправе, представник Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде осврнуо се на излагање покрајинског секретара и рекао је да је лабораторија у Бечеју

у којој је обављена поменута анализа акредитована, али није и референтна; да је Институт за хигијену и технологију меса референтна лабораторија и она је једина адекватна за обављање ових анализа, јер има одговарајући лимит детекције за овако озбиљне анализе. Нагласио је да Управа за ветерину има у потпуности усаглашен систем са европским и да ће се ове године поново проверавати наш систем и стручњаци, те да уколико не одговоримо захтевима, Србија се брише са листе држава одобрених за извоз на тржиште земаља ЕУ.

Нови посланик у клупама Парламента

Народна скупштина је на седници Четвртог ванредног заседања одраној 14. фебруара 2013. године констатовала потврђивање мандата новоизабраном народном посланику Бојану Јаковљевићу. Након потврђивања мандата, народни посланик је пред колегама положио заклетву.

Нова посланичка група у Народној скупштини

Народни посланици Душан Петровић, Сања Чековић, Бошко Ристић, Миодраг Ђидић, Милован Марковић и Небојша Зеленовић образовали су Посланичку групу ЗАЈЕДНО ЗА СРБИЈУ.

За председника Посланичке групе одређен је Душан Петровић а за заменика председника Соња Чековић.

Парламентарне делегације

Облик парламентарног организовања који се образује ради обављања активности на међународном плану. Парламентарне делегације могу бити сталне делегације у оквиру мултилатералне сарадње у међународним организацијама и институцијама и привремене (ad hoc) у оквиру билатералне сарадње. Народна скупштина образује сталне парламентарне делегације, а надлежни одбор образује привремене (ad hoc) делегације. О својим активностима на међународном плану делегације подносе извештај Народној скупштини.

Шта је свечана седница Народне скупштине?

Седница коју председник Народне скупштине може поводом државних и међународних празника сазвати и позвати председника Републике, председника Владе, представнике других органа и организација из земље и иностранства да се обрате Народној скупштини.

Запажено учешће сталне делегације НС РС на зимском заседању парламентарне скупштине ОЕБС у Бечу

У оквиру редовних активности Стална делегација НС РС у Парламентарној скупштини ОЕБС-а учествовала је на 12. зимском заседању у Бечу 21—22. фебруара 2013. године. Делегација у пуном саставу, предвођена шефом делегације Дијаном Вукомановић учествовала је у раду три генерална комитета: Генерални комитет за политичке односе и безбедност, Генерални комитет за економске односе, науку, технологију и животну средину, као и на Генералном комитету за људска права и хуманитарна питања. Дијана Вукомановић у својству шефа делегације је такође узела учешће и у раду Сталног комитета ПС ОЕБС-а. Током заседања посебну пажњу су привукли Извештај о питањима равноправности полова, Специјалног представника

за равноправност полова Хеди Фрај, као и Специјани извештај о избеглицима из Сирије у ОЕБС регији, праћен специјалном дебатом под називом „На који начин би земље учеснице ОЕБС-а требало да одговоре на кризу у Сирији, Сахари и Северној Африци?“.

На маргинама заседања одржаан је и билатерални сусрет Гордане Чомић, члана делегације и Специјалног представника ПС ОЕБС-а за питања мањина у Централној и Југоисточној Европи и Кнута Волебека, Високог представника ОЕБС-а за националне мањине. Током састанка било је речи о будућој сарадњи и размени инфомација у смислу промовисања и јачања људских права у овом региону, а покренута је и идеја да се током предстојећег Годишњег заседања ПС ОЕБС-а на маргинама заседања организује панел посвећен промовисању и подсећању на вредности ОЕБС-а из

домена заштите људских права, уставновљених Хелсиншким завршним актом из 1975. године.

Свечано обележен почетак реализације twinning пројекта

У Народној скупштини је 13. фебруара обележено отпочињање реализације активности из Twinning пројекта Европске уније „Јачање капацитета Народне скупштине Републике Србије у процесу европских интеграција“, у којем је партнер Парламент Грчке.

Пројекат је у кратким цртама представљен народним посланицима, представницима дипломатског кора, међународних организација и запосленима у Служби Народне скупштине. Преседница Одбора за европске интеграције Милица Делевић је поздравила почетак реализације пројекта који ће ојачати капацитете Народне

скупштине у процесу европских интеграција наше земље, посебно у области усклађености са правним текovinама ЕУ. Пројекат ће трајати 18 месеци и реализоваће га заједно Служба Народне скупштине и Парламент Грчке, уз подршку стручњака из Белгије и Словачке.

Шеф делегације ЕУ у Србији Венсан Дежер изразио је задовољство због тога што је Пројекат Народне скупштине позитивно оцењен од стране Европске комисије и због партнерства Народне скупштине и Парламента Грчке. Нагласио је да ће овим пројектом бити демонстрирана и важност парламента у друштву, и бити унапређена његова законодавна и контролна функција. Ефтимос Карансиос, председник Парламентарне групе пријатељства са Србијом у грчком Парламенту посебно је истакао значај добрих и

пријатељских односа Србије и Грчке, уз очекивање да ће заједнички пројекат два парламента дати резултате и допринети будућој сарадњи и на пројектима у другим областима.

Чланови Одбора за европске интеграције су имали и посебне разговоре са председником ППП са Србијом Ефтимосом Карансиосом и потпредседником Одбора за европске послове Парламента Грчке Акимос Геронтопулосом.

У наставку је одржан и састанак пројектних тимова два парламента на коме се детаљније разговарало о реализацији пројектних активности у наредном периоду, и то појединачно за сваку од 5 планираних пројектних компоненти.

Народна скупштина активна у области регионалне сарадње

Потпредседница Народне скупштине Гордана Чомић учествовала је на Осмом састанку Радне групе парламентарне димензије Процеса сарадње у Југоисточној Европи (ПД ПСЈИЕ), који је одржан у Скопљу 11. и 12. фебруара 2013. године. На састанку, који је био други у оквиру македонског председавања ПД ПСЈИЕ, учествовали су посланици и национални координатори из 11 земаља региона, изузев представника Парламента Молдавије. Тема састанка биле су даље активности у процесу институционализације парламентарне сарадње и стварање структуре будуће парламентарне скупштине у региону ЈИЕ, у оквиру чега је расправљано и одва понуђена модела секретаријата.

Очекује се да учеснице Парламентарне димензије ПСЈИЕ одлуку о будућој

парламентарној скупштини донесу до краја македонског председавања, на Конференцији председника парламента, која ће се одржати 27. и 28. маја 2013. године у Охриду, и на коме ће учествовати председник НСРС мр Небојша Стефановић.

Амбасадори разговарали са члановима посланичких група пријатељства

Након што су формиране посланичке групе пријатељства, у НСРС су организовани разговори амбасадора са члановима ПГП Народне скупштине:

Алан Кундицки, амбасадор Белгије у Београду са Драганом Томићем, председником и члановима ПГП са Белгијом, 24. јануара; Хајнц Вилхелм, амбасадор СР Немачке у Београду са Весном Марковић, председником ПГП са Немачком, 29. јануара; Жосе Де Кастро Атаиде Амарал, отправник послова Амбасаде Републике Португалије у Београду са Милетом Поскурицом, председником и члановима ПГП са Португалијом, 29. јануара; Тошио Цунозаки, амбасадор Јапана у Београду са Александром Ђуровић, председником ПГП са Јапаном, 29. јануара; Јан Варш, амбасадор Словачке у Београду са Драганом Николићем, председником ПГП са Словачком, 30. јануара; Аборгасен Делфи, Амбасадор Ирана у Београду са Миланом Лапчевићем, председником и члановима ПГП са Ираном, 31. јануара; Густав Цагуло, отправник послова Аргентине у Београду са Катариниом Ракић, председником ПГП са Аргентином, 1. фебруара; Лорент Стоквис, амбасадор Холандије у Београду са Весном Марковић, председником ПГП са Холандијом, 7. фебруара; Карл Ло Кашо, директор Канцеларије за Балкан МСП Италије са Сандом Рашковић Ивић, председником ПГП са Италијом, 7. фебруара; Бориша Арнаут, амбасадор БиХ у Београду са Мујом Муковићем, председником и члановима ПГП са БиХ, 12. фебруара; Бертил Кристер Асп, амбасадор Краљевине Шведске у Београду са проф. др Милорадом Мијатовићем, председником и члановима ПГП са Шведском, 12. фебруара; Владимир Чушев, амбасадор Белорусије у Београду са Драгомиром

Карићем, председником и члановима ПГП са Белорусијом, 12. фебруара; Ангел Симеонов Димитров, амбасадор Бугарске у Београду са Стефаном Занковом, председником и члановима ПГП са Бугарском, 13. фебруара; Андржеј Јасиновски, амбасадор Пољске у Београду са Љубицом Мрдаковић-Тодоровић, председником и члановима ПГП са Пољском, 13. фебруара; Ефимиос Карансиос, председник Посланичке групе пријатељства са Србијом у Парламенту Грчке са Миролубом Стојчићем, председником и члановима ПГП са Грчком, 13. фебруара; Нафсика Крусти, амбасадорка Кипра у Београду са Зораном Антићем, председником и члановима ПГП са Кипром, 19. фебруара; Пека Еинари Орпана, амбасадор Финске у Београду са Драганом Шормазом, председником и члановима ПГП са Финском, 19. фебруара; Љубиша Георгиевски, амбасадор Македоније у Београду са Зораном Остојићем, председником и члановима ПГП са Македонијом, 19. фебруара; Франц Гут, амбасадор Словеније у Београд са Биљаном Илић Стошић, председником и члановима ПГП са Словенијом, 21. фебруара; Абдел Кадер Месдуа, амбасадор Алжира у Београду са Радојком Обрадовићем, председником и члановима ПГП са Алжиром, 22. фебруара; Роман Вашчук, амбасадор Канаде у Београду са Зораном Бојанићем, председником и члановима ПГП са Канадом, 26. фебруара; Хана Хубачкова, амбасадорка Чешке у Београду са Веролубом Арсићем, председником и члановима ПГП са Чешком, 26. фебруара; Самјуел Самсон, амбасадор Индонезије у Београду са Александром Томић, председником и члановима ПГП са Индонезијом, 27. фебруара; Мајкл Девенпорт, амбасадор Велике Британије у Београду са др Дијаном Вукомановић, председником и члановима ПГП са Великом Британијом, 28. фебруара; Мерседес Мартинез Валдес, амбасадор Кубе у Београду са проф. др Љубишом Стојмировићем, председником и члановима ПГП са Кубом, 28. фебруара 2013. године. На свим састанцима је указано да ће поред унапређења специфичних облика сарадње, активности у оквиру Посланичких група пријатељства дати

додатни импулс укупној билатералној сарадњи.

У НСРС су такође одржани интерни састанци чланова ПГП са Азербејџаном, Летонијом, Индијом, Шпанијом, Италијом, Кубом, Израелом, Румунијом, Сувереним Малтешким редом, Венецуелом и Русијом.

Делегација Народне скупштине на парламентарном семинару о енергетици у Бриселу

Делегација Народне скупштине учествовала је на парламентарном семинару „Енергетска политика Европске уније и њен утицај на земље које приступају ЕУ“, одржаном 21. фебруара 2013. године, у Бриселу, у организацији Директората за демократску подршку и Генералног директората за спољну политику.

Семинар је био намењен члановима националних парламената земаља Западног Балкана и Турске, а Народну скупштину на овом скупу представљали су председница Одбора за привреду, регионални развој, трговину, туризам и енергетику Александра Томић и чланови тог Одбора Славица Савић и Радојко Обрадовић, као и члан Одбора за европске интеграције Љубиша Стојмировић.

Закључакса овог округлог стола је да је питање снабдевања енергијом заједнички интерес региона, као и да је потребно подстаћи улагања у обновљиве изворе енергије, али и обезбедити заштиту животне средине. Дебата се водила и о ценама енергената, а делегација НСРС је активно учествовала о расправи како унапредити регионалну енергетску политику. Закључено је да би било добро успоставити праксу да се надлежни одбори парламената Западног Балкана и Турске састају два пута годишње како би разговарали о овој важној теми. Поред српске делегације, у раду семинара, учествовале су делегације Македоније, Босне и Херцеговине и Црне Горе, затим представници Косова, као и чланови Европског парламента и представници Европске комисије. У склопу семинара, делегација НСРС је учествовала у радионици на тему „Стратегија енергетске заједнице: политички,

еколошки и економски изазови у ЈИЕ“, а учесницима радионице су се обратили извештач ЕП за Србију Јелко Качин и члан Спољнополитичког одбора ЕП Јержи Бузек.

Велики значај хрватских искустава током преговора о чланству са ЕУ

Главни преговарач Републике Хрватске са ЕУ и шеф Мисије Републике Хрватске при ЕУ Владимир Дробњак, био је гост на јавној трибини о искуствима Хрватске у процесу преговарања о чланству у ЕУ, која је одржана 25. фебруара у Дому НС у организацији Канцеларије Владе за европске интеграције.

У оквиру посете Србији хрватске Делегације, у којој су били и помоћник министра спољних послова и европских интеграција Хрвоје Марушић и чланови преговарачког тима Хрватске, одржан је састанак са делегацијом Одбора за европске интеграције. Ово је била одлична прилика да се српским парламентарцима представе хрватска искуства у преговорима са ЕУ, која су најсвежија имајући у виду да ће Хрватска ускоро постати 28. чланица ЕУ. В. Дробњак је је говорио о основним елементима и специфичностима хрватских преговора, уз нагласак да ће Србији када започне преговоре највише користити црногорско искуство. Успех хрватских преговора лежи у чињеници да је преговарачки тим од почетка до краја остао непромењен у персоналном смислу, као и да је имао подршку свих политичких партија у Сабору. Указујући на значај парламентарне подршке, вођа преговарачког тима је оценио да је кључно било оснивање Националног одбора и доношење Правилника са јасно утврђеним правилима преговарања. Истакнут је хрватски интерес за напредовање Србије према ЕУ и указано на даљу спремност Хрватске да помаже Србији на њеном европском путу. У том смислу, потребно је да Србија оствари отворен и проактиван однос са Европском комисијом и Европским парламентом, као и националним парламентарима земаља чланица ЕУ, а у томе посебну улогу треба да имају директни контакти парламентарца.

Одржано јавно слушање о испуњењу препорука Европске комисије

Одбор за европске интеграције Народне скупштине организовао је 18. фебруара у Дому Народне скупштине јавно слушање на тему „Акциони план за испуњавање препорука Европске комисије садржаних у Годишњем извештају о напретку Републике Србије у процесу европских интеграција за 2012. годину“.

Јавно слушање отворила је Милица Делевић, председница Одбора за европске интеграције. Учеснике јавног слушања поздравио је председник Народне скупштине мр Небојша Стефановић, који је истакао да је пуноправно чланство у ЕУ приоритет наше државне политике и да Србија остаје доследна том циљу. Изражавајући наду да ће Србија у јуну добити датум за почетак преговора, председник Н. Стефановић је рекао да ће тај тренутак означити почетак нове етапе убрзаног развоја и наставак реформи, што је превасходно у интересу грађана Србије, а такође у функцији убрзаног приближавања Европској унији. Чланство у ЕУ је важно и за цео регион Западног Балкана, рекао је председник, и додао да ће Скупштина урадити све да до тога дође што пре.

Директор Канцеларије Владе за европске интеграције Милан Пајевић представио је Акциони план и мере за његово спровођење, који се односи на период до 1. септембра 2013. године и садржи 231 појединачну меру. Влада ће до краја фебруара усвојити и Национални програм усвајања прописа ЕУ за период од четири године, који представља средњорочни план активности и стратешки документ који дефинише наше обавезе

у процесу европских интеграција. Пајевић је навео да Европска комисија припрема, независно од извештаја о напретку, и извештај који ће обухватити неколико кључних области којима ће се Србија суштински бавити наредних месеци, а то су реформа правосуђа, борба против корупције, поштовање независности државних институција, слобода медија, антидискриминација, заштита мањина и пословног окружења. Акционим планом предвиђено је да Влада до септембра утврди предлоге за више од 50 закона, као и да се донесе око 60 подзаконских аката и десетак стратегија у различитим областима. Пајевић је нагласио да ће један од приоритета бити смањење хитности процедура усвајања закона, као и сталне консултације са Канцеларијом за европске интеграције, Делегацијом ЕУ у Србији и Европском комисијом.

Учесницима јавног слушања обратио се шеф Делегације Европске уније у Србији Венсан Дежер, који је оценио да Акциони план за испуњавање препорука Европске комисије показује кредибилитет Србије у процесу евроинтеграција. Србија је остварила значајан напредак и начинила практичне кораке на путу ка ЕУ и ово је за њу важан тренутак у очекивању извештаја Европске комисије.

Главне теме о којима се водила дискусија биле су борба против корупције и организованог криминала, реформа правосуђа, однос Народне скупштине и независних државних органа, као и недискриминација и укључивање маргиналних друштвених група.

Љубинка Трговчевић, Планирана елита. О студентима из Србије на европским универзитетима у 19. веку

Београд
Историјски институт
Службени гласник
2003

Књига Љубинке Трговчевић „Планирана елита” унеколико сумира дуготрајно интересовање ауторке за српске студенте на европским универзитетима током 19. и почетком 20. века. Ауторка прати пут неколико генерација српских студената на водећим европским универзитетима указујући на преплитање путева младе интелектуалне елите са бројним политичким утицајима и догађајима тог времена. Књига садржи низ података о начину студирања, професионалном опредељивању и дометима првих студената из Србије на европским универзитетима.

Око 70% српске интелигенције у 19. веку образовало се у иностранству. Иако је при избору земље студирања од првенственог значаја био углед универзитета, Трговчевићева уочава да су се током 19. века студенти из Србије кретали ка три културна круга – ка неком од средњеевропских универзитета, према Паризу или, у мањој мери, према Русији. Све до почетка 20. века средњеевропски универзитети су били најпривлачнији српским студентима.

Изванредно темељно и садржајно истраживање Љубинке Трговчевић доноси преглед развоја образовања у Србији у периоду од тридесетих година до краја 19. века. На почетку књиге изложена су истраживачке тезе на основу којих аутор излаже грађу о историји школовања у Србији тог времена. Полазећи од значаја образовања за формирање националних држава у 19. веку, што подразумева да држава преузима бригу о образовању и кроз њега изражава своја друштвена начела и културне норме, наводи се низ историјских и статистичких података о развоју школства у Србији.

Прве српске школе основане у устанку су брзо престале са радом и тек после 1833. године обновило се интересовање државе за образовање. Законска регулатива школства у модерној Србији почела је после 1833. године када је донет први „Устав народних школа у Књажеству Србије”. За развој образовања значајно је и оснивање „Попечетелства” правде и просвете (1834) чиме је држава

показала намеру да ради на развоју образовања.

Први потпун школски закон у Србији је донет 1844. за време уставобранитеља и током 19. века он је чинио темељ устројства школског система у Србији. Најзначајније промене у области образовања у другој половини 19. века донео је Закон о основним школама почетком 1883. године (крајем 1882. године по старом календару), за време министровања Стојана Новаковића, којим је било уведено обавезно школовање за „свако дете које живи у Србији”. Њиме је по први пут образовање постало опште право сваког грађанина. По мишљењу ауторке, с обзиром на наслеђену заосталост, процес модернизације образовања у Србији се споро развијао и прави почетак су биле седамдесете године 19. века када су се стекли услови потребни да покрену процес модернизације. Ипак, ауторка примећује да је Закон о општем основном образовању донет у Француској у периоду 1879—1881. и да је такав закон у Великој Британији је донесен 1880. године, дакле скоро истовремено кад и у Србији.¹

У овом периоду средње и високо школство у Србији регулисано је посебним законима. Први закон о гимназијама донет је 1853. године, а потпуно уобличење система средњег образовања постигнуто је доношењем Општег закона о средњим школама 1889. године. образовање за посебна занимања развијало се упоредо у низу стручних средњих школа основаних у Србији.

Зачетак универзитета био је Лицеј који је основан 1838. у Крагујевцу (од 1841. у Београду). Та установа је 1863. године постала Велика школа која ће 1905. године прерасти у Универзитет.

Млада држава је морала да гради своје институције и стога је од великог значаја било формирање нове образоване друштвене елите. Србија је на прелазу из 19. у 20. век имала најмлађе становништво у Европи (53,75% је било млађе од 19 година).

¹ Трговчевић Љубинка. Планирана Елита. Београд: ЈП Службени гласник, Историјски институт, 2003, стр. 226

Прво планско школовање у иностранству почело је од јесени 1839. године према плану тадашњег министра просвете Стефана Стефановића Тенке. Тада је влада одлучила да пошаље једанаест младих Срба на школовање у иностранство. Од те године су српске власти скоро редовно годишње слале по неколико младих Срба у иностранство. Стипендисти су били одговорни министарству чију су помоћ примали, а као државни питомци они су имали одређене обавезе. Најпре, морали су да заврше школе, а потом да по повратку у земљу раде у државној служби. У периоду између 1882. и 1914. године, односно за 32 године, од укупно 36 година колико је постојала Краљевина Србија, држава је преко својих министарстава послала на школовање у иностранство 853 питомца. „Од свих стипендиста које је после 1882. године Краљевина Србија послала на студије у иностранство, око 5% су биле жене (46 од укупно 853 питомца)... Иако се чини да је симболичан број стипендистица, он је на нивоу тадашњег европског просека девојака на студијама, посебно ако се узме у обзир и то да су, на пример, студије женама у Хабзбуршкој монархији допуштене од 1900. а у Немачком царству тек од 1908/1909 школске године.”² Треба приметити да је Србија на почетку 20. века била једна од европских земаља с највишом стопом неписмености и око 7% писмених жена. Крајем века (1895) једна трећина писмених жена живела је у Београду, а укупно 37% градских жена је било писмено, док је на селу било писмено свега 1,3% жена.

Ауторка пружа изузетно обухватан преглед развоја школовања жена у Србији 19. века. Од 1845. године, на основу предлога Петра Радовановића, Попечетелство је одобрило отварање школа за девојчице. Посебна уредба о женским школама донета је 1846. године, иако је у једном од првих школских закона Кнежевине Србије из 1844. године поменуто школовање девојчица, али су се за њих предвиђале посебне школе а уколико их није било, оне се нису могле школовати заједно

са дечацима после навршене десете године. Средње образовање девојака у Србији је почело оснивањем Више женске школе у Београду 1863. године. Високо образовање у Европи омогућено је женама тек у другој половини 19. века. Француски универзитети су 1863. године први омогућили студирање женама (са изузетком студија теологије), а неколико година касније следиле су их Универзитет у Цириху (1867), шведски универзитети (1870), енглески универзитети (1873), а само две године касније и они у Финској, Данској и Холандији. У Русији је тек 1913. године било дозвољено женама да похађају универзитетску наставу. Ауторка примећује да су се неке балканске земље чак релативно брзо прикључиле овом тренду, те је у Грчкој 1890. и у Турској 1894. године женама дозвољено похађање вискошколске наставе.³

На Медицинском факултету Универзитета у Цириху докторирала је 1879. године прва жена доктор наука и лекарка у Србији – Драга Љочић. Први доктор филозофије међу српским студенткињама била је Правда Марковић која је 1910. године одбранила докторску дисертацију на Универзитету у Минхену.⁴

Оснивањем Београдског универзитета 1905. године девојкама је правно омогућено редовно студирање, „тако да су уочи Првог светског рата студенткиње чиниле 10% студената, што је приближно процентима ученица на универзитетима Немачке или Француске, али и мање него што их је било у Бугарској, где је сваки четврти студент био женског пола.”⁵ Тако су жене из Србије оствариле право похађања универзитетске наставе пре Немица и Аустријанки.

Књига Љубинке Трговчевић представља ретко обухватано и драгоцено дело о културној историји модерне Србије. Стављајући акценат на фактографију, ауторка креира дело које ће извесно многим истраживачима модерне српске историје бити незаменљива литература.

³ Исто, стр. 190

⁴ Исто, стр. 195—203

⁵ Исто, стр. 193

А

Амандман

Амандман је у најширем смислу речи „поправка“ предложеног законског текста. Амандман се подноси у писаном облику са образложењем. Право на подношење амандмана имају: народни посланик, Влада, скупштина аутономне покрајине, 30.000 бирача, надлежни одбор Народне скупштине у складу с Пословником, а Заштитник грађана и Народна банка Србије на предлоге закона из своје надлежности.

Б

Бирачко право (изборно право)

Бирачко право је право сваког пунолетног, пословно способног држављанина Републике Србије да бира и да буде биран. Бирачко право је опште и једнако. Опште бирачко право подразумева да сви пунолетни грађани имају право гласа без обзира на разлике које постоје међу њима у класном, економском, расном, националном и другом погледу. Једнакост бирачког права значи, да глас сваког бирача има једнаку вредност, а она се остварује тако што сваки бирач има само један глас на истим изборима.

В

(Парламентарна) већина

Парламентарна већина у ширем смислу је она већина која је потребна за избор Владе. Парламентарна већина у ужем смислу је већина која је потребна за доношење закона и других општих аката из надлежности Народне скупштине. Уставом Републике Србије прописани су случајеви када је за доношење одлука у Народној скупштини потребна апсолутна већина (већина гласова свих народних посланика), односно проста већина (већина гласова народних посланика на седници на којој је присутна већина народних посланика).

**Бојана Божанић,
Демократска
странке Србије**

Бојана Божанић је рођена 11. новембра 1981. године. По образовању је дипломирани професор енглеског језика.

Члан је Демократске странке Србије и посланик у актуелном сазиву од 31. маја 2012. Народна посланица Бојана Божанић је отворила Канцеларију за комуникацију са грађанима, у Чајетини.

Учествује у раду неколико Скупштинских одбора и члан је група пријатељства са Великом Британијом, Француском и Норвешком.

Ћ: Који су Вам омиљени писци, да ли их имате...?

ББ: Највише волим да се опустим уз добру књигу. Јак утисак на мене остављају књиге Ђосића и Ремарка. У последње време читам трилере. Чини ми се да мало другачије доживљавам свет око себе након читања „Целестинског пророчанства”.

Ћ: Налазите ли времена да читате?

ББ: Време за књигу увек нађем. Обично читам увече, након радног дана. Када ме штиво понесе, онда га не испуштам док не стигнем до корица... Обогаћим се новим светом који се пружи пред мојим умом.

Ћ: Да ли сте имали хероје/узоре у детињству, имате ли их сада и које?

ББ: Као мала девојчица, увек сам измаштавала ликове којима сам се дивила. А данас покушавам да узимам позитивне ствари од драгих људи из моје околине, сестре, пријатеља, колега... Сваки човек на нашем путу носи нешто што може поделити са нама. Углавном ми се тако и деси.

Ћ: Шта некога чини херојем?

ББ: Херој је, чини ми се, онај који остане потпуно нормалан у овом свету. То је храбра, отворена и поштена особа са вечним осмехом на лицу. Волела бих да и мене тако виде.

Ћ: Како изгледа један Ваш дан, ван НСРС?

ББ: Поред рада у НСРС, запослена сам у општини Чајетина као помоћник председника општине за инвестиције. Стога, сваки свој слободан тренутак користим да одем на Златибор и укључим се у активности које су актуелне. Увек је ту кафа са другарицама, без њих би било немогуће. Не пропуштам друштвене догађаје, такође. Обавезно у току месеца обиђем неки од центара за опуштање. И када сам у Скупштини и ван ње, заиста уживам.

Ћ: Шта се мења када постанете народни посланик?

ББ: Мами и тати се људи љубазније јављају (☺). Код мене се лично не мења ништа, само се листа обавеза

продужава. Драги људи који нису из сфере политике су, такође исти према мени. Мислим да је лепо што могу да помогнем људима са ове позиције, што могу да пренесем искуства из своје околине и можда утичем на боље законе.

Ћ: Имате ли животни мото?

ББ: Позитиван ум доноси позитивна дешавања. Трудим се да ми ова реченица стално буде пред очима. Мислим да је важно извучити поуке из својих поступака и следити тај пут. Кроз живот покушавам да идем дефинисањем свакодневних обавеза, постављањем приоритета и својих личних циљева.

Ћ: Хвала на времену

ББ: Почаствована сам што сте ме позвали да поделим цртице из живота са Вама и читаоцима.